

lige løsninger med særlig uddybning af begrundelsen for, at arbejdsministeren har valgt at foreslå, at § 23 helt skal udgå af lovforslaget.

1. Justitsministeriet har i skrivelse af 13. november 1975 kommenteret forslaget § 23.

Med det udgangspunkt at reglen om *objektivt* strafansvar for *arbejdsgivere* opretholdes og at det accepteres, at *arbejdsledere* (og lignende) *ikke* bør kunne pålægges et *objektivt* (bøde)ansvar på grundlag af en aftale med arbejdsgiveren om ansvarsoverførelse, opstår der for justitsministeriet spørgsmål om, i hvilket omfang en aftale om ansvars-overførelse skal fritage arbejdsgiveren for strafansvar.

Justitsministeriet opregner følgende muligheder for *arbejdsgiverens* ansvar:

1) at lade aftalen fritage arbejdsgiveren for ethvert ansvar, herunder også det objektive ansvar. Dette indebærer, at arbejdslederens ansvar, der også efter indgåelsen af en sådan aftale er et culpaansvar (ansvar baseret på egen skyld), vil blive bedømt forholdsvis strengt.

2) at pålægge arbejdsgiveren et subsidiært objektivt ansvar, dvs. at et sådant eventuelt ansvar kun vil kunne påberåbes i tilfælde, hvor der ikke kan pålægges *arbejdslederen* et subjektivt ansvar.

3) at lade arbejdsgiveren bevare det objektive ansvar uanset at det sker over overførelse af det subjektive strafansvar til f. eks. *arbejdslederen*.

2. I forslag til lov om arbejdsmiljø arbejdes der såvel med et objektivt som et subjektivt ansvar for arbejdsgivere.

Det almindelige (*subjektive*) ansvars omfang er i lovforslaget omhandlet i § 82, hvorefter der kan idømmes *bøde og hæfte*. Ved subjektivt ansvar forstås ansvar for handlinger eller undladelser, der kan tilregnes den pågældende som forsætlige eller uagtsomme. Det *objektive* arbejdsgiveransvars omfang er i lovforslaget omhandlet i § 83, hvor straffen *højest kan være bøde*. Ved objektivt ansvar forstås ansvar for handlinger eller undladelser, uanset om disse er begået eller undladt forsætligt eller uagtsomt.

Lovforslagets § 23 omhandler arbejdsgiverens ret til at overdrage såvel det subjektive som det objektive ansvar.

3. Spørgsmålet om overdragelse af straf-

ansvar (subjektivt såvel som objektivt) blev af arbejdsministeriet påny overvejet på baggrund af justitsministeriets udtalelse af 13. november 1975.

Udgangspunktet for arbejdsministeriets fornyede overvejelser har været, at justitsministeriet ikke har overvejet, om der er behov for et *objektivt* (bøde)ansvar for *arbejdsgivere* inden for dette område, men overladt dette til arbejdsministeriet, at justitsministeriet ved flere lejligheder har givet udtryk for betænkeligheder med hensyn til regler om objektivt individuelt strafansvar, at bestemmelser om overførelse af strafansvar ved aftale kun findes enkelte (andre) steder i dansk lovgivning, at et objektivt strafansvar for *ansatte* er af langt mere vidtgående karakter end et tilsvarende ansvar for virksomhedsejere og at de foreslåede regler om objektivt ansvar for arbejdsledere og lign. derfor må give anledning til betænkeligheder, uanset om det sker på aftalemæssigt grundlag.

4. Resultatet af overvejelserne er, at arbejdsministeriet må fastholde, at der bør være et *objektivt* ansvar for *arbejdsgivere*, men at man må erkende, at det kan være betænkeligt at lade andre end arbejdsgivere have et sådant ansvar.

Dette sidste skyldes, at arbejdsministeriet er blevet klar over, at et objektivt ansvar i sig selv nok er så vidtgående, at det må betragtes som betænkeligt at give lovhjæmmel for en overførelse af dette ansvar. Arbejdsministeriet er også blevet opmærksom på, at det kan føre til resultater der — afhængig af de konkrete forhold — vil kunne virke stødende for den almindelige retsbevidsthed.

Derfor foreslog arbejdsministeriet at opheve § 23. Som nævnt under pkt. 1 omfatter § 23 ganske vist overførelse af såvel objektivt som subjektivt strafansvar, men § 23 har kun mindre *selvstændig* betydning med hensyn til det subjektive ansvar. Dette skyldes, at det selv uden hjemlen i § 23 vil være muligt for arbejdsgiveren at indgå en aftale med f. eks. *arbejdslederen* om overførelse af det subjektive ansvar. § 23 fastlægger alene i så henseende betingelser for en sådan aftales gyldighed.

5. Hvis arbejdsmarkedsudvalget finder, at loven bør indeholde regler om (betingelser for) overdragelse af det subjektive strafansvar fra arbejdsgiveren til arbejdsledere